

God has Attacked Me: Ruth, Suffering, and the Lesson of a Rabbinic Heretic

James A. Diamond שביעות יום עיון Torah in Motion

Question: Why is Ruth included in the biblical canon?

רות רבה (וילנא) פרשה ב

א"ר זעירא מגלה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה ולא איסור ולא היתר ולמה נכתבה ללמדך כמה שכר טוב לגומלי חסדים **There is no law or ritual-** it teaches the importance of kindness

1) Inexplicable Catastrophe: Ruth 1:1 National crisis- Famine
3-5 Personal Loss of husband and two children
(Midrashic Rationale: abandoning community וְיָצָא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לְאֶרֶץ מִפְּנֵי צָרוֹת הָעוֹן, עֲשִׂיר גְדוֹל הָיָה וּפְרָנָס הַדּוֹר. וְיָצָא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לְאֶרֶץ מִפְּנֵי צָרוֹת הָעוֹן, עֲשִׂיר גְדוֹל הָיָה וּפְרָנָס הַדּוֹר.)

Naomi's Responses- God is the enemy: 1:13 כִּי־מַרְלִי מְאֹד מִכֶּם כִּי־יִצְאָהּ בִּי יְדֵיהָ
My lot is far more bitter than yours, for the hand of the LORD has struck out against me.

1:20 Call me *Mara*, for Shaddai has made my lot very bitter
1:21 אָנֹכִי מְלֹאָה הִלְכֹתִי וְרִיקָם הִשִּׁיבֵנִי ה' לָמָּה תִקְרָאנָה לִי נְעֻמִי יְהוָה עָנָה בִּי וְשָׂדֵי הַרְעָה לִי
the LORD has dealt harshly with me, Shaddai has brought misfortune upon me

2) Introducing the 'Heretic' (Hagigah 14b-15a)

תנו רבנן: ארבעה נכנסו בפרדס, ואלו הן:
בן עזאי, ובן זומא, אחר, ורבי עקיבא..... אחר קיצץ בנטיעות, עליו הכתוב אומר +קהלת ה'+ אל תתן את פיך לחטוא את בשרך. מאי היא? חזא מיטטרון דאתיהבא ליה רשותא למיתב למיכתב זכוותא דישראל...
שמא חס ושלום שתי רשויות הן רבי עקיבא עלה בשלום וירד בשלום

The Sages taught: Four entered the orchard [pardes], i.e., dealt with the loftiest secrets of Torah, and they are as follows: Ben Azzai; and ben Zoma; Aher, the other, a name for Elisha ben Avuya; and Rabbi Akiva...Aher chopped down the saplings, becoming a heretic...What was it that led him to heresy? He saw the angel Metatron, who was granted permission to sit and write the merits of Israel...Seeing that someone other than God was seated above, he said: Perhaps Heaven forbid, there are two authorities, Such thoughts led Aher to heresy. R. Akiva ascended in shalom and descended in shalom.

(3) Cause of Elisha's Theological Breakdown

(a) רות רבה (וילנא) פרשה ו ד"ה דעל ידי

שראה לשובו של ר' יהודה הנחתום נתון בפי הכלב, אמר אם הלשון שיגע בתורה כל ימיו, לשון שאינו יודע ואינו יגע בתורה עאכ"ו, אמר אם כן לא מתן שכר לצדיקים ולא תחיית המתים
He saw R. Judah the Baker's tongue in the mouth of a dog and said 'If a tongue that was involved in a lifetime of Torah how much more should one that didn't so he concluded there is no reward for the righteous and no resurrection

(b) : קהלת רבה (וילנא) פרשה ז ד"ה א [ה] טוב

פעם אחת היה יושב ושונה בבקעת גינוסר, וראה אדם אחד שעלה לראש הדקל, ונטל האם על הבנים וירד בשלום. במוצאי שבת ראה אדם אחר שעלה לראש הדקל, ונטל הבנים ושלה את האם, וירד והכישו נחש ומת. אמר כתיב (דברים כ"ב) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים היכן טובו של זה? והיכן אריכות ימים של זה? ולא ידע שדרשה ר' עקיבא בצבורא: למען ייטב לך בעולם שכולו טוב, והארכת ימים לעולם שכולו ארוך.
He saw a man climb to the top of a tree on Shabbat The man took both the mother and her chicks, and climbed down safely. The next day he saw another man climb to the top of a tree, take the chicks only, and release the mother. When the man reached the ground, a snake bit him and he died. Elisha recalled that the Bible says: You must certainly set the mother free and take only the chicks. Thus, you will have a good life and a long one [Deut. 22:7]. What happened, he wondered, to this man's good life? What happened to his long life?

Unfortunately, Elisha was not aware of the interpretation Rabbi Akiva had already given the passage: Thus you will have a good life -- in the next world, which is entirely good. And a long one -- in the future life, where everything lasts long

4) R. Akiva vs. Elisha

Makkot 24b

פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו "והזר הקרב יומת", ועכשיו שועלים הלכו בו, ולא נבפה! באוריה פתיב "לכן בגללכם ציון שדה תחרש", בזכריה פתיב "עוד ישובו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים". עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה – בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הנה אמרו לו: עקיבא ניסתמנו, עקיבא ניסתמנו.

Once they were ascending to Jerusalem. When they arrived at Mount Scopus, they rent their garments. When they arrived at the Temple Mount, they saw a fox that emerged from the Holy of Holies. They began weeping, and Rabbi Akiva was laughing. They said to him: For what reason are you laughing? Rabbi Akiva said to them: For what reason are you weeping? They said to him: This is the place concerning which it is written: "And the non-priest who approaches shall die" (Numbers 1:51), and now foxes walk in it; and shall we not weep? In Uriah it is written: "Therefore, for your sake Zion shall be plowed as a field, and Jerusalem shall become rubble, and the Temple Mount as the high places of a forest" (Micah 3:12), where foxes are found. In the prophecy of Zechariah it is written: "There shall yet be elderly men and elderly women sitting in the streets of Jerusalem" (Zechariah 8:4). Until the prophecy of Uriah was fulfilled I was afraid that the prophecy of Zechariah would not be fulfilled. Now that the prophecy of Uriah was fulfilled, it is evident that the prophecy of Zechariah remains valid. The Sages said to him, Akiva, you have comforted us; Akiva, you have comforted us.

(5) Last Teaching of the Heretic in his name- Avot 4:20

אלישע בן אבויה אומר, הלומד קוד למה הוא דומה, לדיו כתובה על גיר חדש. והלומד זקן למה הוא דומה, לדיו כתובה על גיר מחוקק. Elisha ben Abuyah said: He who learns when a child, to what is he compared? To ink written upon a new writing sheet. And he who learns when an old man, to what is he compared? To ink written on a rubbed writing sheet.

Traditional Interpretations of Elisha's statement in Avot :

Rambam: שהלמוד בילדות יתקיים, ולא תקל שיכחיתו, והענין בלימוד הזיקנה - בהפך, וזה מבורר וידוע.

The analogy means that what is learned in youth is lasting and less vulnerable to forget while learning at an older age is the opposite

6) Erasing Memory or Torah

Yom Tov Lipmann Heller 1579-1654

שפך נחקקו בדעתו חשבונות רבים מעניני העולם וכשירצה לזכר דברי תורה יצטרף למוחקקם לאותם המחשבות ולא יוכל לזה בשלמות. ולכך לא תנו יסון, שהוא הפך חדש

PAPER THAT HAS BEEN ERASED. For numerous thoughts and calculations having to do with worldly matters have already been engraved in his mind. When he desires to remember words of Torah he will have to erase all of those thoughts, and this is not easy to do well. This is why the mishna speaks of a paper that has been erased as opposed to an old paper, which is the opposite of a new one.

7) R.Meir's Devotion to his Heretic Master – Ruth Rabbah 6

תשב אנוש עד דכא, עד דכדוכה של נפש, באותה שעה בכה אלישע בן אבויה ומת. והיה רבי מאיר שמח ואמר דומה שמתוה תשובה נסתלק רבי, וכיון שקברוהו באמה האור לשרף את קברו, אתון ואמרין ליה לרבי מאיר קבר רבך נשרף, יצא ופרש טליתו עליה, אמר ליה: ליני הלילה בעולם הזה שפלו לילה, והיה בבקר אם יגאלה טוב יגאל. והיה בבקר בעולם שפלו טוב, אם יגאלה טוב יגאל, זה הקדוש ברוך הוא, שנאמר (תהלים קמה ט) טוב ה' לכל. ואם לא יחפץ לגאלה וגאלתיה אנכי חי ה' שכבי עד הבקר

When they buried him, fire came to burn his grave. They came and said to Rabbi Meir: 'The grave of your teacher is burning.' He emerged and spread his garment over it. [Rabbi Meir] said to [Elisha]: "Stay tonight," (Ruth 3:13) in this world that is entirely night. "It will be in the morning, if he will redeem you, good, he will redeem" (Ruth 3:13). "It will be in the morning," – in the world that is entirely good. "If he will redeem you, good, he will redeem," – this is the Holy One blessed be He, as it is stated: "The Lord is good to all" (Psalms 145:9). "But if he will be unwilling to redeem you, I will redeem you, as the Lord lives, lie until the morning" (Ruth 3:13). [The fire] subsided.

8) Elijah Vilna Gaon (18th C): כבי יצא בי יד ה' – רצה לומר אף שיצא בי יד ה' עם כל זה אני בצער שלכם יותר.

Suffering of others pains me more than God's opposition/relationship to me.